

Слівце Директора A word from the Director

Марта Богачевська-Хомяк

Директор
Програми ім. Фулбрайта в Україні

Фулбрайтівський науковець
в Польщі (1976),
в Київському державному універ-
ситеті ім. Тараса Шевченка (1993),
в Національному університеті
«Києво-Могилянська академія» (1996)

Martha Bohachevsky-Chomiak

Director
Fulbright Program in Ukraine

Fulbright Scholar
in Poland (1976),
in Ukraine at Taras Shevchenko
National University (1993)
and University of Kyiv-Mohyla
Academy (1996)

За останніх п'ять років, живучи в Україні, я не мала можливості брати участь у багатьох зібраннях американських науковців, котрі вивчають гуманітарні дисципліни, пов'язані зі Східною Європою. Я чула повідомлення про перебування українських науковців в наукових поїздах до США то від них самих, то від американців. Та сталося так, що останніх три місяці я перебувала у Вашингтоні, і це дало мені нагоду побувати знову в рідному американському науковому середовищі. Це середовище, однак, тепер значно відмінне від того, що я покинула, виїхавши до Києва як представник наукових Програм обміну США ім. сенатора Фулбрайта.

Мене зустріло поширене та поновлене товариство науковців і культурних діячів США, які цікавляться Україною. До літературознавців, істориків та політологів долучились надзвичайно цікаві антрополози, соціологи, етнографи, психологи. Вони вивчають старі питання під новими кутами зору. У декількох нових підходах, відмінно окреслені теми, нові ідеї, як підійти до старих тем. Вражає також повніше ознайомлення з науковим досвідом минулого.

Зміни, чи точніше, доповнення поколінь — нормальне явище. Та найприємніше вражає активна участь науковців — громадян України — в щораз частіших обговореннях тем, в яких Україна відіграє свою роль. Це справді нове явище. Я ще належу до покоління, яке пам'ятає, коли про Україну в науковому світі Заходу самі українці говорили мало, рідко і не завжди до теми. А вже натрапити на американського або німецького науковця, що володів українською мовою, вважалося ледь не чудом. Нині японські науковці беруть участь у конференціях українців.

Гуманітарні науки не можуть бути кодифікованими, бо тоді вони стають об'єктом віри, а не науки. Державна гуманітарна політика повинна не тільки забезпечувати відкритий доступ до наукової праці, але також сприяти, щоб все, пов'язане з вивченням власної країни і її спадщини, мало якусь підтримку. Науковцям не слід бути націоналістами вузького профілю, але без державної самостійності вивчення власної землі буде маргінальним заняттям в науці. Тож не треба дивуватись, що сучасна політична самостійність України перетворила тематику, пов'язану з Україною, з допоміжного на самодостатній предмет. Від того, яким змістом наповниться ця тематика, залежатиме рівень науки в Україні і про Україну. Цей зміст вже поза компетенціями будь-якого уряду, будь-якої ідеології, будь-якої кодифікації. Він — цей зміст — визначатиме, чи культура в Україні займатиме оборонне, зберігальне обличчя, чи активно включиться у вивуючий і ніколи остаточно не врегульований потік світової науки.

Я бачила, як американські науковці співпрацюють з колегами в Україні. Тепер я на власні очі побачила, як діють програми наукових обмінів України в США. Тепер вже не треба пояснювати, чому Україну слід вивчати.

На прощання можу тільки привітати нас всіх з успіхом та побажати плідної співпраці в наступних роках. І подякувати всім за співпрацю, котра, надіюсь, продовжуватиметься.